<u>שיעור לקראת יום העצמאות לשכבות י'-י"ב</u>

על אחריותם של צעירים אז והיום

דרך השיר 'מסביב למדורה' מאת נתן אלתרמן

אורך השיעור – 45 דק'.

<u>מבוא מושגי:</u>

- **הפלמ"ח** – פלוגות מחץ. הפללמ"ח הוקם ב-1941 במטרה להגן על היישוב היהודי מפני פלישה אפשרית של הנאצים לא"י. על שורותיו נמנו צעירים בגילאי 18-22, רובם חניכי תנועות הנוער החלוציות. בהיותו מבוסס על מתנדבים ובהעדר תקציב, נדרש לממן עצמו ולכן נערך הסכם עם הקבוצים, לפיו מתנדבי הפלמ"ח יעבדו בענפי המשק בימים, ויתאמנו בלילות. הפלמ"ח פעל ברוב גזרות הלחימה לאחר הכרזה העצמאות באו"ם וספג כ 3,000 אבידות, רובם צעירים וצעירות.
- **נתן אלתרמן** – גדול משוררי היישוב העברי ותקופת המדינה. לצד כתיבה 'גבוהה' כתב גם פזמונים וטור אקטואליה קבוע בעיתונים 'דבר' והארץ' בשם 'הטור השביעי'. השיער 'מסביב למדורה' פורסם במסגרת 'הטור השביעי'. טוריו של אלתרמן הינם נכס צאן ברזל של השירה העברית ('מגש הכסף', 'על זאת' ועוד).
- **מסביב למדורה** –צעירי הפלמ"ח ישבו סביב המדורה בלילות האימונים ובעת היציאה למשימותיהם. יצחק שדה, מייסד ומפקד הפלמ"ח, כתב טור בשם 'מסביב למדורה' שיצא במסגרת עלוני הפלמ"ח.

<u>מהלך:</u>

- **שאלת פתיחה:** מה ההבדל בין ישיבה סביב מדורה (בל"ג בעומר, למשל) לבין ישיבה בכיתה? מה הישיבה סביב המדורה מאפשרת?
- **חלוקת מילות השיר והשמעת השיר.**
- **נשאל**
  - לפי אלתרמן, מהם מאפייני הפלמ"ח?

- אילו ערכים מאפיינים את הנוער הישראלי כיום?
- מהם הבדלים בין צעירי הפלמ"ח לצעירים כיום? מהם?

- **דיון**

- מהם המחירים ששילמו הצעירים שלחמו במלחמת יום העצמאות?
- האם הערכים בהם דבקו הפלמ"חניקים רלוונטיים ליום? במה?
- עבור אילו מטרות ישלמו צעירים כיום מחירים דומים לאלו ששלמו בני דור הפלמ"ח?

נתן אלתרמן

מִסָּבִיב לַמְּדוּרָה

אֻמָּתָם לֹא הָיְתָה לָהֶם אֵם.
לֹא יָדְעָה בְּצֵאתָם לַדֶּרֶךְ.
הָיָה לַיְלָה עָמֹק וְנוֹשֵׁם
בְּתָמִיד בְּנִיסָן-הַיֶּרַח.
וְיָשְׁבָה בּוֹ עֲדַת נְעָרִים בְּנֵי-בְּלִי-שֵׁם,
חֲשׂוּפֵי מַרְפְּקִים וָבֶרֶךְ.

הֵם הַקְשִׁיבוּ הַקְשֵׁב וְהַחֲרֵשׁ
אוֹ שִׁלְבוּ בַּשִּׂיחָה דְּבַר-וּבּוּחַ.
לִפְנֵיהֶם, עֲלֵי רֶגֶל שֶׁל אֵשׁ,
מְדוּרָה חָגָה-נָעָה בָּרוּחַ.
לֹא יוֹתֵר. אַךְ בִּכְתַב הָאֻמָּה הָעִקֵּשׁ
אוֹתוֹ-לַיְלָה נֶחְרַת עֲלֵי לוּחַ.

אֶת הָעֹל הַפָּשׁוּט כְּעָפָר
הֵם נָשְׂאוּ בְּלִי הַבֵּט אָחוֹרָה.
לֹא תָּקַע לִפְנֵיהֶם הַשּׁוֹפָר,
לֹא לָשַׁף קָדְקָדָם בְּלֵיל-חֹרֶף.
לֹא. בִּשְׁנֵי שַׁרְווּלִים הַקְשׁוּרִים לַצַּוָּאר
רַק הַסְּוֶדֶר חִבְּקָם מֵעֹרֶף.

נַעֲלַיִם נָקְשׁוֹת, יַלְקוּטִים,
סְעוּדָה שֶׁל זֵיתִים וּפְרִי-תְּמָר,
וְסִפְלֵי אָלוּמִינְיוּם קְמוּטִים
וְרֵעוּת, וְקָרְבָּן לְאֵין אֹמֶר.
מַה נּוֹסִיף וְנִמְנֶה?... מִדְּבָרִים פְּעוּטִים
נוֹצָרוֹת אַגָּדוֹת. זֶה הַחֹמֶר.

מַה נָּשִׁיר עֲלֵיהֶם? מַה נָּשִׁיר?
הֵם עוֹשִׂים זֹאת יָפֶה מֵאִתָּנוּ.
בְּעַצְמָם הֵם כּוֹתְבִים לָהֶם שִׁיר,
וַאֲפִלּוּ סְפָרִים כְּבָר נָתָנוּ...
זֶהוּ טִיב הַפַּלְמַח. הוּא אֵינֶנּוּ מַשְׁאִיר
כָּל מְלָאכָה לְ"שֶׁלֹּא מִשֶּׁלָּנוּ"...

אֲבָל כָּכָה יֵגַד נָא לֵאמֹר:
נְעָרִים, לֶהֱוֵי נָא יָדוּעַ -
בֵּין חַגָּיו הַגְּדוֹלִים שֶׁל הַדּוֹר
אֵין יָפֶה מֵחַגְּכֶם הַצָּנוּעַ.
לְמוּלְכֶם הָאֻמָּה עַל סִפּוֹ שֶׁל הַדְּרוֹר
מִשְׁתַּחֲוָה. וּבוֹכָה. הֲבִינוּהָ.

הטור השביעי א', הקיבוץ המאוחד, תל אביב תשל"ז, עמ' 309-310